

УДК 371.013.4:658.612

Світлана Шмалей

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
ORCID ID 0000- 0002-4673-6617
DOI 10.24139/2312-5993/2018.07/262-272

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ (кінець ХХ – початок ХХІ століття).

У статті аналізуються організаційно-педагогічні напрями вдосконалення підготовки фахівців морської галузі в контексті сучасного історичного періоду. Визначено мотиви, задачі, принципи, тенденції, технологічні процедури модернізації сучасної морської освіти. Доведена детермінованість якості сучасної морської освіти єдністю високоефективних інженерно-технологічних, інформаційно-комунікаційних компетентностей морських кадрів та відповідністю міжнародним професійним стандартам, неперервним підвищенням кваліфікації, інтернаціональною міграцією фахівців, соціально-економічним партнерством.

Ключові слова: морська освіта, модернізація, організаційно-педагогічні засади.

Постановка проблеми. На зламі ХХ–ХХІ століть морська освіта активно вдосконалюється, реформується та певним чином модернізується. Стратегічною задачею глобалізованого інтернаціонального суспільства вбачається підготовка висококваліфікованого конкурентоспроможного фахівця, який характеризується професійною компетентністю, психологічною стабільністю, критичним мисленням, креативністю, комунікативністю, коопераційністю. Простежуються наукові, науково-педагогічні, практичні напрями оновлення системи спеціальної морської освіти (Карасев, 2015, с. 430).

Аналіз актуальних досліджень. Очевидними викликами і проблемами сучасної морської освіти є: ускладнення ринкових відносин випускників морських університетів із роботодавцями в реаліях сьогодення; зміни вимог до підготовки фахівців за умов упровадження нових міжнародних регламентів у морській інженерній професійній діяльності; невідповідність навчально-матеріальної бази університетів оснащенню морських засобів новими видами техніки; обмеження можливостей дослідницької діяльності університетів і потреба виробництва у практико-орієнтованих досягненнях; незбалансованість взаємодії наукових і освітніх установ за представниками промисловості й бізнесу; недостатність фінансового забезпечення закладів вищої освіти морської галузі; недосконалість нормативно-законодавчої бази щодо стимулювання інвестицій у морську освіту; відсутність стратегії розвитку системи морської інженерної освіти на довготривалий період із відповідним прогнозуванням і плануванням підготовки (Кривошеков, 2012, с. 108).

Мета статті – аналіз організаційно-педагогічних напрямів модернізації морської освіти на зламі ХХ–ХХІ століть.

Методи дослідження. Для пошуку й теоретичного опрацювання наукових матеріалів із проблеми дослідження використані такі теоретичні методи: аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, узагальнення, конкретизація, абстрагування.

Виклад основного матеріалу. Підготовка сучасних фахівців морської галузі незалежна від історико-географічних та державних обмежень та особливостей (Рябуха, 2017, с. 34).

Єдність сучасної інженерної підготовки відповідно до міжнародних стандартів у контексті професійної компетентності характеризує особливість системи вищої морської освіти. Отже, необхідність інтеграції в європейський простір вищої морської освіти, а випускників вищих навчальних закладів – у міжнародні соціально-економічні відносини, зумовлює активну співпрацю закладів освіти з міжнародними інституціями у сфері морської освіти (Сухарніков, 2012, с. 10).

Система вітчизняної морської освіти має високе міжнародне визнання, а її взаємодія з міжнародним освітнім середовищем бере витoki в середині ХХ століття, від створення в 1948 році Міжурядової морської консультативної організації (ІМКО). Стандарти освіти в морській сфері визначені міжнародною конвенцією щодо підготовки та дипломування моряків і несення вахти (International Convention for the Standards of Training, Certification and Watchkeeping, STSW).

У другій половині ХХ століття активно напрацьовується досвід створення національних стандартів морської освіти, які обов'язково базуються на вимогах (ІМО), обговорюються в міжнародних установах. Особливу увагу має Міжнародна асоціація морських університетів (International Association of Maritime Universities, IAMU). Українські заклади вищої освіти морської галузі результативно співпрацюють із зазначеними міжнародними інституціями (Сухарніков, 2012, с. 18).

В останні десятиліття морська галузь характеризується технічною складністю, потужним енергозабезпеченням, діалогічним правовим забезпеченням, гнучкою стратегією формування інтернаціональних екіпажів. Ознакою модернізації морської індустрії та, відповідно, морської освіти є оновлення стандартів і технологій екологічного енергозбереження у зв'язку із захистом оточуючого середовища від шкідливих продуктів експлуатації суден.

З'ясовано, що прискорено підвищуються вимоги до професійної компетентності фахівців морської галузі як технічного профілю, так і управлінського. У той самий час, освітня діяльність, програмне й методичне забезпечення закладів морської освіти певним чином уніфіковано відповідно до міжнародних угод та міжнародного співробітництва (Шмалей, 2018, с. 220).

Ефективність такої кооперації забезпечує модернізацію таких спільних напрямів: глобалізація морської освіти в контексті єдності предметного поглиблення теоретичної підготовки з практико-орієнтовним процедурним вирішенням професійних завдань; забезпечення безпеки морської галузі відповідно до балансу технічних досягнень та збереження оточуючого середовища; постійний контроль відповідності навчальних програм базовим документам Міжнародного морського співтовариства; поглиблене вивчення англійської мови; удосконалення організації освітнього процесу на підґрунті використання сучасних технологій (Ляшкевич, 2017, с. 102).

З метою інтенсивного залучення морських фахівців до системи інтернаціонального працевлаштування практикуються програми короткотривалих одно-дворічних навчальних курсів для випускників університетів у провідних вищих навчальних закладах світу. Так, Всесвітній морській університет (Мальме, Швеція) пропонує навчальні й дослідницькі проекти: стан світової морської індустрії та перспективи її розвитку; розробка і впровадження комплексів обслуговування об'єктів морської галузі та морських навчальних закладів, менеджмент безпеки морських засобів, трудових ресурсів і довкілля; ергономіка морської галузі (Шмалей, 2018, с. 222).

Міжнародна інтеграція в морській освіті сприяє досягненню високого рівня професіоналізму й соціально відповідальних комунікацій в інтернаціональних колективах. Соціально психологічні позиції толерантності, терпимості, гуманності ґрунтують профілактику конфліктів різного генезу.

Визначальне значення для підготовки конкурентоспроможного фахівця морської галузі має навчальна та виробнича практика як у спеціалізованих лабораторіях, тренажерних центрах, так і безпосередньо на судах вітчизняних і закордонних компаній. Необхідною умовою виконання вимог закордонних практик, міжнародних конвенцій та перспективного працевлаштування є високий рівень володіння англійською мовою. Важливо вказати, що рівень та методи підготовки спеціалістів морської галузі до професійного ділового мовлення досліджується та вдосконалюється Міжнародною асоціацією морських лекторів (International Maritime Lecturers Association, IMLA). IMLA забезпечує заклади вищої освіти морської галузі сучасними навчально-методичними комплексами для фахівців різних інженерних профілів, упроваджує інтерактивні технології, залучає висококваліфікованих викладачів іноземних мов до проведення мовних семінарів, шкіл та тренінгів (Карасев, 2015, с. 434).

Зразки інженерної підготовки акумулюють Всесвітній морській університет та Інститут морської інженерії, науки і технології, які проводять підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації морських кадрів та технічних спеціальностей морських університетів.

Міжнародне співтовариство веде системну науково-практичну роботу для вирішення проблеми підвищення екологічної ефективності

енергозатрат у морській галузі. Програми підготовки морських фахівців зосереджені на пошуках низькоенергоємних судових та портових систем. Удосконалення технічної експлуатації засобів морської галузі досягається навчальною підготовкою майбутніх фахівців у сфері автоматизації та комп'ютеризації (Кривошеков, 2012, с. 16).

Значний обсяг знань у галузі енергозбереження, теплоенергетики фахівців морської галузі детермінується посиленнями вимогами міжнародних природоохоронних організацій до екологічності морських транспортних засобів. Особлива увага приділяється формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців морської галузі в контексті газо- та нафтоверевезення: організація виробничої практики на судах відповідного класу логістично забезпечує освітній університетський процес (Карасев, 2015, с. 438).

Установлено, що в процесі модернізації освітніх програм при підготовці інженерів морської галузі активно розробляється проблема навчальних інформаційних технологій, які формують загально-професійні компетенції: здатність розуміти сутність інформації в галузі, використовувати досягнення сучасних інформаційних технологій для пошуку та обробки значних потоків інформації у глобальних комп'ютерних мережах, бібліотечних фондах, інших джерелах інформації; здатність до засвоєння нових зразків програмних, галузевих, технічних засобів та інформаційних технологій. У сучасному освітньому середовищі морських університетів виявлено певні протиріччя при інформаційній підготовці майбутніх фахівців. Відстежується неузгодженість між високою вартістю впровадження сучасних інформаційних і комунікаційних технологій і недостатність використання в галузевих формах діяльності. Складність навчально-виховного процесу у вищій морській освіті пов'язана із жорсткими стандартизованими умовами до матеріально-технічного забезпечення. Практичні й лабораторні заняття повинні проводитися спеціально обладнаних приміщення з використанням сучасних інформаційно-телекомунікаційних систем (Кривошеков, 2012, с. 207).

Удосконалення методичного забезпечення занять відповідно до інженерно-технічної спеціалізації майбутніх фахівців морської галузі досягається комплексним використанням сучасного технічного обладнання та спеціалізованого ліцензованого програмного забезпечення. У зв'язку зі складністю впровадження в комп'ютерну мережу закладів вищої освіти пакетів ліцензованих програм, надмірною вартістю технічних приладів активно розробляється система віртуальних навчальних комплексів, які створюють можливість повноцінного відтворення й моделювання виробничих процесів. Опрацювання систем «віртуальна реальність» якісно поліпшує системне мислення, співвідношення між понятійним та образним мисленням, сприяє якісно змінам щодо засвоєння інформації. Отже, відбувається оновлення принципу наочності в іншій реальності. Ураховуючи потенційні можливості

віртуальної лабораторії, інженерна морська освіта інтегрує як віртуальні прилади, так і віртуальні навчальні лабораторії проектування технічних об'єктів, систем математичного та імітаційного моделювання, навчальні, тренувальні, виробничі, пакети прикладних програм.

Віртуальні кабінети є базою лабораторних занять, навчально-наукової та науково-дослідницької роботи студентів. Сучасні імітаційні програми створюють достовірно реалістичну модель взаємодії з виробничим обладнанням. Пропонується використовувати певні типи навчальних моделей (процедурні, декларативні, процедурно-декларативні). Віртуальні завдання процедурного типу ґрунтуються на навчальних пакетах прикладних програм, які розроблені для автоматизації інженерних праць. Особливістю віртуальних завдань процедурного типу є можливість упроваджувати такі підходи для вирішення проблем математичного моделювання, розрахунків та вдосконалення елементів систем і процесів (Сухарніков, 2012, с. 18).

Достатньо складним та якісним підходом в організації віртуальної лабораторії є імітація високотехнологічних процесів на унікальному інженерному обладнанні, яке виконує штатний працівник або викладач. У такому випадку студенти, спостерігаючи за дослідженням, виконують опис та статистичну обробку. Як правило, заклади вищої освіти морської галузі активно створюють комп'ютерне середовище для навчально-наукової діяльності студентів.

Обґрунтовується сутність сучасної віртуальної лабораторії як педагогічного засобу модернізованої підготовки фахівців морської галузі. Такі віртуальне освітнє середовище є інтеграцією педагогічних, методичних, технологічних задач, які вирішуються застосуванням комп'ютерних програм. Саме віртуальні практико-орієнтовані комплекси сприяють забезпеченню інтеграції теоретичної та практичної підготовки, професійну спрямованість навчального процесу; індивідуалізацію навчально-виробничих задач; диференціацією освітньої траєкторії студентів; інтерактивну діяльність в он-лайн режимі; пошуково-дослідницьку діяльність; перспективи дистанційних уточнень етапів експериментів. Послідовне впровадження технологій мультимедійного навчання майбутніх фахівців морської галузі створює підґрунтя реалізації компетентнісного, діяльнісного, особистісного підходів та розвиває комплекс професійних компетенцій.

Удосконалення й розвиток сучасного освітнього середовища вимагає реалізації системи партнерських відносин закладів вищої освіти із суб'єктами інших галузей, які можуть сприяти оптимізації формування компетентного фахівця. Соціально-економічні стратегії морських університетів визначають такі форми партнерства: науково-стратегічне, що забезпечує взаємодію із представниками академічного співтовариства; освітні, які спрямовано на

координацію співпраці з освітніми установами; інформаційно-стратегічне, що координує інформаційні середовища; державно-приватне, яке створює умови співпраці представників виробничих установ із органами державної влади, між вищими навчальним закладом та підприємством для якісної підготовки фахівців відповідної галузі, міжнародна інтеграція університетів у системі академічного обміну, наукових проектів, наукових досліджень (Барбашов, 1959, с. 63; Карасев, 2015, с. 434).

Розвиток інноваційних процесів морської галузі зумовлює оновлення комплексу фахових знань, що стимулює актуалізацію змісту навчальних програм, якість матеріального й кадрового забезпечення університетів. Морська освіта стає провідним фактором розвитку морської галузі. Якість підготовки випускників морських університетів суттєво залежить від якості засобів освітнього процесу (матеріально-технічні, експериментальні, тренажерні, навчально-методичні виробничо-практичні), якості освітніх технологій, якості партнерства з галузевими підприємствами.

У зв'язку з поширенням інтернаціональної трудової міграції, залученням випускників морських університетів до міжнародного ринку праці набули значення такі напрями модернізації освітніх послуг: залучення галузевих об'єднань роботодавців до розробки пропозицій щодо вдосконалення системи ліцензування освітньої діяльності та державної акредитації морських університетів; адекватність планування обсягів підготовки морських фахівців відповідно до потреб галузей; реалізація програми супроводу молодих фахівців морської галузі на етапі професійної адаптації; поліпшення системи проведення виробничих практик і стажувань на судах та берегових установах. Важливо відзначити, що виробничі підприємства галузі, які взаємодіють з освітніми установами ефективно сприяють модернізації освіти такими діями: проводять моніторинг щодо потреби у фахівцях певного профілю; визначають стан умов праці молодих фахівців та соціалізацію в інтернаціональних командах; забезпечують часткове або повне відшкодування коштів на підготовку майбутнього фахівця; визначають вимоги до якості підготовки морських фахівців з вимог морської галузі та міжнародних нормативно-конвенціональних документів. Партнерство підприємств та закладів вищої освіти морської галузі знаходиться під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Так, у системі підготовки майбутніх фахівців морської галузі пріоритетними вважається відповідність стандартам професії та домінування загально освітнього компоненту. Певні складності при підготовці фахівців морської галузі зумовлені обмеженнями геополітичного та соціально-економічного характеру, недостатньою участю роботодавців в організації професійної освіти (Шмалей, 2018, с. 226).

Форми й механізми партнерської взаємодії університетів і підприємств морської галузі охоплює сферу відносин між суб'єктами, яка

визначається інтересами учасників. Достатньо поширеною є організаційно-договірна форма партнерських відносин «університет – підприємство». Ефективною є інша форма партнерства – двосторонні угоди про підготовку фахівців, направлення студентів на виробництво та в судноплавні компанії та проходження виробничої практики. У таких випадках проводиться цільова контрактна підготовка спеціалістів, яка реалізується з урахуванням вимог роботодавців. Такий вид партнерства вимагає відповідальності від підприємства – замовника за планування підготовки, перепідготовки фахівців, участь в організації, що, у свою чергу, посилює зв'язки закладу освіти за ринком праці, поліпшує працевлаштування працівників. За умов цільової підготовки роботодавець зобов'язується надавати студенту надбавку до стипендії, організувати виробничу практику і стажування, відшкодовувати закладу освіти кошти за навчання майбутнього фахівця, забезпечити його працевлаштування. Ураховуючи високу конкуренцію на ринку праці і складність отримання першого робочого місця, діяльність університету щодо вирішення проблеми працевлаштування молодих спеціалістів формує авторитетний імідж закладу освіти і професій.

Інша розповсюджена форма партнерства морських університетів та галузевих підприємств – це підвищення кваліфікації персоналу на базі тренажерних установ, які проводять спеціальну підготовку фахівців відповідно до національних та міжнародних конвенцій. Професорсько-викладацький склад тренажерних центрів складається з висококваліфікованих викладачів та інструкторів, які мають досвід викладання в закладі вищої освіти. Одночасно в тренажерні центри запрошуються представники галузевих компаній та досвідчені спеціалісти з досвідом практичної роботи в судноплавстві.

Важливо відзначити, що в тренажерних центрах практичні заняття проводяться обов'язково з використанням реального судового обладнання (рятивні шлюпки, протипожежне обладнання, сучасні плавзасоби). Система управління якістю відповідає стандарту ISO 9001:2000 і контролюється кваліфікаційним товариством. Система підвищення кваліфікації актуально оновлюється, оскільки представники морських спеціальностей кожні п'ять років повинні підтверджувати свою кваліфікацію, щоб мати можливість продовжувати професійну діяльність (Кривошеков, 2012, с. 58).

Ефективною формою партнерства морської освіти та підприємств морської галузі є освітньо-промислові групи, які здатні реалізовувати інноваційні проекти і програми, які спрямовані на підвищенні якості освітніх послуг, сприяють оптимізації компетенцій спеціалістів, що зумовлені сучасними стандартами освіти та вимогами морської галузі. Аналіз свідчить, що партнерство між закладами вищої освіти та установами представлено такими основними видами: організаційно-структурні та консультативні ради; наглядові ради, організаційно-технологічні центри,

психолого-педагогічні та соціально-психологічні служби; трьохсторонні угоди між університетом, студентом та установою.

Модернізація морської освіти детермінує інтенсивний професійний розвиток, професійну адаптацію й системну побудову професійної кар'єри випускника університету. Отже, такий процес реалізується в широкому просторі певного поля професійної діяльності, яке об'єднує різні функціональні характеристики із суміжних галузей, що свідчить про функціональну готовність, соціальну зрілість, адаптивність і відповідність морському профілю діяльності.

Заклади морської освіти поширюють освітній простір на підприємства, виробництва й судноплавні засоби. Максимальне збільшення такого простору обґрунтовує впевненість якості підготовки морських фахівців відповідно до національних і міжнародних стандартів.

В освітній простір сучасного університету взагалі, а морського університету – особливо, входить міжнародний компонент. Міжнародні зв'язки необхідні для підготовки майбутніх фахівців до контактів із іноземними партнерами, до узгодження суміжних виробничих дій із закордонними установами, для засвоєння ціннісних орієнтацій глобалізованого світу, для підготовки до участі в міжнародних програмах проектах, дослідженнях. Такий стратегічний вектор зумовлює до міжнародного узгодження певних компонентів освітніх програм.

З метою обміну досвідом, представлення нових освітніх продуктів, участі в конференціях, форумах, семінарах, майстер-класах, підвищення конкурентоспроможності професорсько-викладацького складу, майбутніх фахівців, морських університетів та морської галузі обґрунтовуються і впроваджуються міжнародні проекти. При розробці міжнародних освітніх проектів ураховуються такі фактори: прискореність науково-технічного прогресу та повільність упровадження результатів у підготовку фахівців; диференціація ринку послуг і товарів, вимог виробництва й обмежені можливості закладів освіти; недостатність урахування особливостей сучасного бізнесу; відмінні вимоги до рівня підготовки морських фахівців у різних країнах та закладах вищої освіти. Міжнародні освітні проекти впливають на зміни змісту морської освіти та створюють підґрунтя для реалізації ідеї відкритої освіти (Карасев, 2015, с. 439).

Високоінноваційною ознакою модернізації морської освіти виступає впровадження в освітню діяльність університетів міжнародних дуальних програм підготовки, які сприяють розширенню індивідуальних освітніх траєкторій студентів та відповідно особистісної диверсифікації. Дуальна освітня програма одночасно є засобом модернізації вищої морської освіти та інноваційною моделлю організацій освітнього процесу університету. Дуальні освітні програми модернізують освітній процес університетів, забезпечуючи синергетичний ефект підвищення якості підготовки на

підґрунті інтеграції, поєднання та взаємодоповнення різних компонентів освітніх програм (Сухарніков, 2012, с. 22).

Різноманітні міжнародні освітні взаємодії суттєво інтернаціоналізують морську освіту, зумовлюють структурні інноваційні зміни на різних рівнях, у тому числі і в університетах. У морських університетах інтернаціоналізація освіти реалізується якісною зміною стратегії і визначенням інноваційних освітніх задач за трьома напрямками: інтернаціоналізація студентства; включення навчального закладу в міжнародні проекти; інтернаціоналізація інноваційного педагогічного досвіду.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У статті проаналізовано напрями модернізації вітчизняної вищої морської освіти на рубежі ХХ–ХХІ століть. Виявлено детермінованість рівня підготовки сучасного фахівця морської галузі відповідності міжнародним професійним стандартам, що досягається впровадженням сучасних інженерно-технологічних та інформаційно-комунікаційних технологій, неперервним підвищенням кваліфікації, інтернаціональною міграцією фахівців, академічним та соціально-економічним партнерством. Міжнародні інтеграційні процеси вищої морської освіти є змістовним напрямом модернізації і сприяють інтернаціоналізації освіти та інноваційним перетворенням у закладах вищої освіти. Інтернаціоналізація освіти реалізуються через представництво та акредитацію закладу вищої освіти в міжнародних асоціаціях, конвенціях, проектах; інтернаціоналізацію студентства; міжнародну мобільність інноваційного науково-педагогічного досвіду.

З'ясування організаційно-педагогічних підходів модернізації вищої морської освіти сприяє реалізації діалогічної форми взаємодії учасників освітнього процесу. У контексті компетентнісного підходу та соціально-економічних викликів інноваційні перетворення та інтернаціоналізація освіти в морській галузі забезпечать мотивацію діяльності та якість підготовки фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барбашев, Н. И. (1959). К истории мореходного образования в России. М.: Академия наук СССР (Barbashev, N. I. (1959). To the history of naval education in Russia. М.: Academia of Science USSR).
2. Карасев, В. В. (2015). Проблемы совершенствования морского образования. *Современные исследования социальных проблем*, 6 (50), 429-440 (Karasev, V. V. (2015). Problems of improvement of maritime education. *Modern Research of Social Problems*, 6 (50), 429-440).
3. Кривошеков, В. *Менеджмент морских ресурсов*. Режим доступа: <http://moryakukrainy.livejournal.com/127430.html>. (Krivoshchekov, V. *Management of marine resources*. Retrieved from: <http://moryakukrainy.livejournal.com/127430.html>.)
4. Ляшкевич, А. І. (2017). Методологічні засади дослідження історії морської освіти на півдні України (XVIII – XXI ст.) *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*, Вип. 6, 101-106 (Liashkevych, A. I. (2017). Methodological principles

of the study of the history of marine education in the south of Ukraine (XVIII – XXI centuries). *Bulletin of the Cherkasy University. Series "Pedagogical Sciences"*, 6, 101-106).

5. Сухарніков, Ю. (2012). Суть понятия learning outcomes у вищій освіті України. *Вища школа*, 11, 7-24 (Sukharnikov, Yu. (2012). The essence of the concept of learning outcomes in higher education in Ukraine, *Higher school*, 11, 7-24).

6. Рябуха, І. (2017). Закладення науково-методичного та загальнопедагогічного базису морської освіти (друга половина XVIII століття). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (74), 34-44 (Riabukha, I. (2017). Creation of scientific-methodological and general pedagogic basis for maritime education (second half of the XVIII century). *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 10 (74), 34-44).

7. Шмалей, С. В. (2018). Сучасні тенденції практико-орієнтовної підготовки майбутніх фахівців морської галузі. *Педагогічний альманах*, 39, 218-228 (Shmalyey, S. (2018). Contemporary trend of practical training of future specialists in the maritime industry. *Pedagogical Almanac*, 39, 218-228).

РЕЗЮМЕ

Шмалей Светлана. Организационно-педагогические направления модернизации морского образования (конец XX – начало XXI столетия).

В статье анализируются организационно-педагогические направления совершенствования подготовки специалистов морской отрасли в контексте современного исторического периода. Определены мотивы, задачи, принципы, тенденции, технологические процедуры модернизации современного морского образования. Доказана детерминированность качества современного морского образования единством высокоэффективных инженерно-технологических, информационно-коммуникационных компетенций морских кадров и соответствием международным профессиональным стандартам, непрерывного повышением квалификации, интернациональной миграцией специалистов, социально-экономическим партнерством.

Ключевые слова: морское образование, модернизация, организационно-педагогические основы.

SUMMARY

Shmalyey Svitlana. Organizational-pedagogical directions of modernization of marine education (end of the XX – beginning of the XXI century).

The article analyzes organizational and pedagogical directions of improvement of training of specialists in the maritime industry in modern historical period. The motives, tasks, principles, tendencies, technological procedures of modernization of modern marine education have been determined. The determinism of the quality of modern marine education is proved by the unity of highly effective engineering-technological, information and communication competencies of naval personnel and compliance with international professional standards, continuous qualification development, international migration of specialists, and socio-economic partnership. The principles, directions and prospects of marine education system in the context of development of professionalism of marine specialists are revealed. Different forms of practical training of marine scientists are shown through interaction of subjects of the maritime industry. The expediency of combining practice-oriented preparation of the decentralized approach, the system of periodic re-certification of personnel, continuous education, coordination of educational programs and advanced training is proved. The urgent need for mastering modern innovative technologies,

methods of system analysis, methods of optimization of transport processes, methods of simulation modeling and experience in solving professional problems in virtual space is determined. The conditions of organizational and pedagogical mechanisms of modernization of practical training are presented: advisory and supervisory boards, technological agreements in accordance with profile orders, target graduates training according to certain convention requirements, social and psychological adaptive trainings, international projects and partnership, education diversification, dual programs. The peculiarities of innovative internationalization of maritime education in the areas of: internationalization of students, presence of higher education in international projects, internationalization of innovative pedagogical experience are revealed. The significance of the procedural approach in the formation of a person-orienting trajectory in the practical training of specialists in the maritime industry is emphasized.

Key words: *marine education, modernization, organizational-pedagogical bases.*